

Београдска филхармонија

Сезона 2022/23

На добром путу

ЛОНДОН
LONDON

Концерт посвећен успомени на Зорана Ђинђића

Диригент: **Хауард Грифитс** / Conductor: **Howard Griffiths**

Солиста: **Каролин Видман**, виолина / Soloist: **Carolin Widmann**, violin

Петак, 17. март 2023. године

Велика дворана Коларчеве задужбине у 20 часова

www.bgf.rs

Програм / Program:

Вилијам Волтон
Скапино, увертира

William Walton
Scarino, overture

Трајање: око 8 минута

Бенџамин Бритн
Концерт за виолину и оркестар оп. 15

Benjamin Britten
Violin Concerto op. 15

Moderato con moto – Agitato – Tempo primo
Vivace – Animando – Largamente – Cadenza
Passacaglia: Andante lento (Un poco meno mosso)

Трајање: око 32 минута

Рејф Вон Вилијамс
Лондонска симфонија

Ralph Vaughan Williams
A London Symphony

Lento-Allegro risoluto
Lento
Scherzo (Nocturne)
Finale – Andante con moto – Maestoso alla marcia – Allegro – Lento – Epilogue

Трајање: око 49 минута

Концертмајстор: Тијана Милошевић
Concertmaster: Tijana Milošević

Током шест деценија стваралачког рада британски композитор **Сер Вилијам Волтон** (1902-1983) је написао велики број дела различитих жанрова од којих су најпознатији Концерт за виолу, Прва симфонија, различити британски крунидбени маршеви и др. Одраставши у строгим академским круговима Оксфорда где је и дипломирао, композитор је стекао моралну и финансијску помоћ сестара Ситвел које су га охрабриле да створи сопствени стил. Након путовања по Швајцарској и Италији, постепено се окренуо и популарнијим жанровима – филмској и балетској музици, где се етаблирао као један од најзначајнијих енглеских аутора.

Увертира Скапино настала је 1941. године као поруџбина диригента Чикашког симфонијског оркестра, Фредерика Стока, за 50. годишњицу ансамбла. Она је била планирана као један од ставова свите *Varii Caprici*, са темом из *комедије дел арте*, али никада није реализована. Скапино је мање познат лик италијанског позоришта, којег је и Молијер узео за свог јунака, а може се тумачити и као претеча Фигара којег су музички описали и Моцарт и Росини, као и Тила Ојленшпигела у истоименом делу Рихарда Штрауса. Као Арлекинов слуга, Скапино му помаже у љубавним авантурама, те је и музика која га описује у овој комичној увертири бриљантна, богатог оркестарског звука и динамичних ритмова.

Волтонов савременик, енглески композитор, диригент и пијаниста **Бенџамин Бритн** (1913–1976) био је једна од централних фигура британске, али и европске музичке сцене. Богати опус који сачињавају дела различитих жанрова употпуњен је и **Концертом за виолину и оркестар** који је настао 1938/39. године, а композитор га је посветио свом бившем професору са Краљевског колеџа за музику, Хенрију Бојсу. У првом извођењу са Њујоршком филхармонијом 1940. године учествовали су шпански виолиниста Антонио Броса и диригент Џон Барбироли. Након више од деценије, 1951. редигована је читава партитура укључујући и солистичку деоницу.

Атмосфера дела упућује на страх који је свет осећао пред надоласком Другог светског рата, као и након победе фашиста у Шпанском грађанском рату. Три става концертантне форме прилично се разликују од традиционалне класично-романтичарске структуре. Ударац тимпана којим започиње ово остварење је реминисценција на

Бетовенов Виолински концерт, након којег се гради ритмичка остинатна потка гудача и фагота. Изнад ње соло инструмент надграђује лирску медитативну мелодију која преовладава читавим ставом. Само на тренутак је она прекинута војничким призвуком лимених дувачких и ударачких инструмената који подсећају слушаоца на тренутак настанка дела. Реприза става започиње мотивом тимпана који се овог пута јавља у солистичкој деоници, а завршава кодом у којој доминира високи регистар виолине. Контрастни други став у стилу скерца близак је композиторском писму Сергеја Прокофјева и третира тематске материјале првог и другог става обједињујући дело у целину. Ту се као епизода појављује егзотична, оријентална мелодија, прво у оркестру, а затим у соло деоници из које се развија раскошна каденца. Финале је пасакаља чији је сет варијација на остинато тему настао у традицији барокних чакона Персла и Баха предвођена групом тромбона. Њихови различити карактери са интензивним дијалогом солисте и оркестра представљени су кроз песму малеровског драмског интензитета, затим успомену на стари валцер, капричо и марш, да би се коначно композиција завршила ламентом пуним зебње због неизвесности времена које долази.

Рејф Вон Вилијамс (1872-1958) припада старијој генерацији британских композитора која је стварала на измаку романтизма. Овај најзначајнији острвски симфониچار започео је стваралачки рад под утицајем средњевековне музике династије Тудор и народне музике. Након студија код Мориса Равела у својим тридесетим годинама је направио одклон од немачке симфонијске традиције која је до тада доминирала британском музиком. Придружио се чувеним симфониचारима са магичним бројем од девет остварења тог жанра, а свако од њих је јединствено по форми или расположењу.

Непосредно пред почетак Првог светског рата који је оставио велики емоционални печат на Вона Вилијамса, настала је прва верзија *Лондонске симфоније*, другог симфонијског дела по реду. Четвороставачна симфонија изведена је у Квинс Холу 1914. године, а партитура је током рата изгубљена, да би 1920. била реконструисана и редигована из оркестарских штимова. Посвећена је композиторовом пријатељу Џорџу Батерворту, који је погинуо у рату, а сам Вон Вилијамс ју је у својим позним годинама сматрао својом омиљеном симфонијом.

Иако се сматра музичком сликом Лондона пуном различитих доживљаја, композитор је инсистирао на становишту да је то дело апсолутне музике, а многи аутори су и поред тога нудили програмско објашњење дела.

Први став започиње у лондонској магли, кроз коју се чују удаљена звона са Вестминстера, а сам музички ток испресецан је различитим звуцима који нас асоцирају на кораке по тротоару, звуке песме продавца лаванде у традицији енглеске народне музике, а на крају меланхолична атмосфера прераста у тријумфалне фанфаре. Други став *Lento* је према речима композитора била „слика Блумсбери трга на новембарском поподневу“. Сиво небо дочарано је утишаном гудачком секцијом из које се издижу сола енглеског рога, кларинета и хорне, да би се након звучне кулминације музика поново вратила у првобитно расположење. Скерцозни *Ноктурно* на месту трећег става открива слику ведре вечери и звукова улице уз полетни ритмички пулс који постепено нестаје у ноћи. Први звуци финала наговештавају трагичну атмосферу рата. На њих се надовезује процесија у ритму свечаног марша, након чега се чују реминисценције на први став које нас поново враћају у лондонску маглу и звуке звона са Вестминстера. Епилог заокружује став као слика ноћне вожње низ Темзу до мора уз прегршт оркестарских боја.

Даница Максимовић

Следећи концерт Београдске филхармоније је у петак, **7.априла 2023. године** у Задужбини Илије М. Коларца са почетком у 20 часова:

ПЕКИНГ

Данијел Рајскин

Јурхен фан Рејн, тромбон

Ева Фогел, мецосопран

Томас Мор, тенор

Т. Дун: *Три музе у видео игри*, за тромбон и оркестар

Г. Малер: *Песма земље*

Поштовани претплатници, обавештавамо вас да ће пред почетак сваког концерта Београдске филхармоније, у 19:30 часова, у Музичкој галерији Коларца, музиколог Маја Чоловић-Васић држати уводно предавање о делима која су на програму те вечери.

Поштовани посетиоци, молимо вас да искључите мобилне телефоне и обавештавамо вас да је за време концерата Београдске филхармоније строго забрањено фотографисање и коришћење уређаја за видео или аудио снимање. Желимо вам пријатно вече.

Dear visitors, please turn off your mobile phones; you are also kindly reminded that taking photographs and the use of video and audio recording devices is strictly forbidden during the concerts of the Belgrade Philharmonic. We wish you a nice evening.

Хауард Грифитс је рођен у Енглеској и студирао је на Краљевском музичком колеџу у Лондону. Од 1981. године живи у Швајцарској. У периоду од 1996. до 2006. године, Хауард Грифитс је био уметнички директор и шеф-диригент Циришког камерног оркестра, чију је дугу и сјајну традицију успешно наставио и у великој мери развијао. То је укључивало и бројне турнеје по Европи, САД-у и Кини. Домаћа, али и страна јавност са одушевљењем је реаговала на ову сарадњу. Од 2007. до 2018. године, Хауард Грифитс је био генерални музички директор Бранденбуршког државног оркестра у Франкфурту. Медији су са усхићењем дочекали почетак његове прве сезоне 2007. године.

Наступао је и као гостујући диригент са многим водећим оркестрима широм света; ту спадају Краљевски филхармонијски оркестар из Лондона, Лондонска филхармонија, Француски национални оркестар, Симфонијски оркестар *Чајковски* московског радија, Немачки симфонијски оркестар из Берлина, Израелска филхармонија, Оркестар *Доба просветности*, Варшавска филхармонија, Симфонијски оркестар из Базела и британски камерни оркестар *Лондон Моцарт Плејерс* (ЛМП), Шпански национални оркестар, Симфонијски оркестар из Тајпеја, разни радио оркестри у Немачкој (Филхармонијски оркестар Радија из Хановера, Симфонијски оркестар Западнонемачког радија из Келна, Синфонијски оркестар Радио Франкфурта, Филхармонија Немачког радија), Пољски камерни оркестар као и Енглески камерни оркестар и *Краљевска северна симфонија*.

Хауард Грифитс је посвећен и модерном музичком стваралаштву. Са ансамблом *Колегијум Новум* из Цириха водио је швајцарску премијеру *Реквијема* Ханса Вернера Хенцеа у присуству композитора и блиско је сарађивао са композиторима као што су Софија Губајдулина, Џорџ Крамб, Арво Перт и Маурицио Кагел. Хауарда Грифитса са ентузијазмом приступа новим, необичним пројектима: са Базелским симфонијским оркестром извео је *Осму симфонију* Густава Малера, *Симфонију хиљаде*, која броји преко хиљаду учесника; са Циришким камерним оркестром (ЗКО), настали су успешни *кросовер* пројекти са Гиором Фајдманом, Робијем Лакатошем, Бурханом Оџалом и Абдулахом Ибрахимом; са великим успехом је дириговао Циришким камерним оркестром у живом извођењу филмске музике Чарлса Чаплина током пројекције на великом филмском платну. Више од сто педесет ЦД издања различитих издавачких кућа (*Ворнер, Универзал, ЦПО, Сони, Кох* и други) сведоче о Грифитсовом широком уметничком спектру. Издања садрже дела савремених швајцарских и турских композитора, као и прве снимке поново откривене музике XVIII и XIX века, али и преко 40 симфонија Бетовенових савременика и раног романтизма. Његови снимци свих осам симфонија Бетовеновог ученика Фердинанда Риса добили су одличне оцене светских критичара. Читаоци енглеског часописа *Classic CD* изабрали су Грифитсов снимак дела Џералда Финзија за *Класични ЦД*

године у категорији класичне музике. Снимак све четири Брамсове симфоније такође је добио велике похвале.

Хауард Грифитс наступа са бројним истакнутим уметницима, као што су Морис Андре, Кетлин Бетл, Џошуа Бел, Рудолф Бухбиндер, Огистен Диме, сер Џејмс Голвеј, Рено и Готје Каписон, Евелин Глени, Едита Груберова, Миша Мајски, Гихер и Сихер Пекинел, Михаил Плетњов, Јулијан Рахлин, Вадим Рјепин, Марија Жоао Пиреш, Фазил Сај, Гил Шахам, Сара Чанг и Томас Цетмајер. Поред сарадње са реномираним солистима и оркестрима, Хауард Грифитс нарочиту пажњу посвећује подршци и промоцији младих музичара, кроз његов рад у *Орфеум* фондацији за промоцију младих солиста, чији је уметнички директор од 2000. године. Такође, посебно је посвећен музичком образовању деце и младих: док је био уметнички директор Бранденбуршког државног оркестра, покренуо је велики број едукативних пројеката са више стотина ученика годишње – за то је оркестар био награђен специјалном наградом Немачке оркестарске фондације *Иновативни оркестар*. Написао је и три успешне музичке књиге за децу у сарадњи са швајцарском издавачком кућом *Музички загрљај: Вештица и маестро, Оркестарски мишеви и Летећи оркестар*, од којих је свака објављена уз ЦД са концертном верзијом и наратором. Све три књиге награђене су са неколико награда. Године 2006. Хауард Грифитс постаје члан *Британског царства* (МБЕ) на годишњој *Новогодишњој листи части*, коју је краљица Елизабета II објавила на новогодишњи дан. У јуну 2019. године, држава Бранденбург га је одликовала Орденом заслуга за уметничка достигнућа и друштвено залагање.

Изузетно свестрана уметница, **Каролин Видман** у свом репертоару има класичне концерте, нова дела као поруџбине специјално писане за њу, соло реситале, широку лепезу дела камерне музике и извођења на историјским инструментима, укључујући свирање/уметничко вођство на виолини. Видман је 2017. године за своју посебност и изузетно музицирање била награђена Државном наградом Баварске за музику. Видман је такође добила и Међународну награду за класичну музику (у категорији концертног извођења) за изузетно хваљен снимак Менделсонових и Шуманових виолинских концерата са Европским камерним оркестром, који је објављен у оквиру издавачке куће *ЕЦМ* у августу 2016. године и којим је лично Видман дириговала свирајући виолину.

Проглашена за *музичара године* на Међународној додели награда за класичну музику 2013. године, Видман је имала част да сарађује са водећим светским оркестрима, укључујући Берлинску филхармонију, Париски оркестар, Симфонијски оркестар баварског радија, Краљевску филхармонију из Штокхолма, Симфонијски оркестар из Сијетла, Сиднејски симфонијски оркестар, Немачки симфонијски оркестар из Берлина, Лајпцишки *Гевандхаус*, *Тонхале* оркестар из Цириха, Симфонијски оркестар Би-Би-Си радија, *Елбфилхармонију*, Чешку филхармонију и лондонски *Филхармонија* оркестар, са истакнутим диригентима као што су Сер Сајмон Ретл, Рикардо Шаји, Сер Роџер Норингтон, Едвард Гарднер, Сакари Орамо, Владимир Јуровски, Алан Гилберт, Данијел Хардинг, Кристоф фон Дохнањи и Франсоа-Гзавије Рот. Такође је наступала на надалеко познатим фестивалима као што су берлински *Фестшпиле*, фестивали у Салцбургу и Луцерну, Јесењи фестивал у Паризу, *Равинија* Фестивалу и Мекленбург-Западној Померанији. Током сезоне

2014/15, Видман је била резиденцијални уметник *Алте опере* у Франкфурту, која је укључивала бројне реситале и камерне наступе, као и пројекат свирања/ уметничког вођства на историјским инструментима са Академији за стару музичку уметност у Берлину. Исте сезоне Каролин је у Саутбанк центру извела и светску премијеру новог виолинског концерта који је за њу написао Џулијан Андерсон, са Лондонском филхармонијом под вођством Јуровског.

Недавни наступи укључују њен деби са Филхармонијом из Лос Анђелеса са Есом Пеком Салоненом, Шкотским камерним оркестром и Максимом Емељаничевим, дебитантско извођење/уметничко вођство у Њујорку са Камерним оркестром *Орфеус*, као и повратак у Симфонијски оркестар бечког радија у *Музикферајну* и Симфонијски оркестар радија у Келну.

Најважније успехе у сезони 2021/22 Каролин Видман бележи са Минхенском филхармонијом, Дрезденском филхармонијом и Немачким симфонијским оркестром са Робинот Тићатијем, као на италијанској реситалној турнеји са Денешом Варјоном. Каролин се враћа у Париз на наступе са Филхармонијским оркестром француског радија и оркестром *Инсула*, као и у Москву са Руским националним оркестром младих. Каролин у овој сезони изводи и две премијере – нови Хаасов *Концерт* са Камерним оркестром из Базела на *Бетовенфесту* у Бону, као и нови *Концерт* Лизе Штрајх са Минхенерским камерним оркестром.

Каролин редовно наступа у водећим светским концертним дворанама, укључујући *Вигмор Хол* у Лондону, *Бозар* у Бриселу, *Лувр* у Паризу, *Фестшпилхаус* у Баден-Бадену, Берлинску филхармонију и бечки *Концертхаус*. У сезони 2018/19, Каролин је кренула на велике реситалне турнеје по Северној и Јужној Америци, након које се вратила у бечки *Концертхаус* како би извела комплетан Бетовенов реситал у оквиру Бетовенових дана. Недавно је одржала и светску премијеру *Концерта за виолину бр. 2* Јорга Видмана у *Сантори холу* у Токију, а изводила је и дела по Европи са Париским оркестром и Симфонијским оркестром шведског радија, под вођством Данијела Хардинга, као и Симфонијским оркестром франкфуртског радија у *Алте Опери*, под палицом Андреса Ороскоа-Естраде. Њени дискови са Шубертовим и Шумановим сонатама добили су највише похвале критике, укључујући награду *Златни дијапазон* и *Немачку награду критичара плоча*. Године 2006. Немачко удружење за награду дискографских критичара прогласио је њен дебитантски ЦД *Одрази Првим избором критичара године*. Њен снимак концерта Мортонa Фелдмана *Виолина и оркестар* са Симфонијским оркестром франкфуртског радија, под вођством Емилија Помарика, објављен је 2013. године.

Посебна сфера интересовања Каролин Видман је повезивање са другим облицима уметности; наступала је на кореографским концертима са плесном трупом *Саша Волиц Компани* (на Моцартовој недељи у Салцбургу и на отварању у хамбуршкој *Елбфилхармонији*), свирала је солистички реситал на фудбалском стадиону у Франкфурту, у оквиру пројекта под покровитељством архитекте Данијела Либескинда, и осмислила је концертне програме који ће се изводити у музејима као што су Музеј *Лудвиг* у Келну и Музеј модерне уметности *ММК* у Франкфурту. У марту 2019. године, била је део пројекта уметничког перформанса Марине Абрамовић.

Каролин Видман је рођена у Минхену и студирала је код Игора Озима у Келну, Мишел Оклер у Бостону и Дејвида Такена у *Гилдхол* школи за музику и драмске уметности

у Лондону. Од 2006. године је професор виолине на Лајпцишком Универзитету за музику и позориште *Феликс Менделсон-Бартолди*.

Каролин Видман свира на виолини Г. Б. Гвадањинија из 1782. године, позајмљену од добротворног фонда.